

er der fremkommet et Par mindre Undersøgelser vedrørende Overleveringshistorien. Den ene er af Sture Bolin, trykt i Årsbok (1930) udgivet af Vetenskaps-Societeten i Lund under Titel *C-Varianterna av mäster Adams text*. Forfatteren hævder mod Schmeidler, at Gl. kgl. S. 2296 er Moderhaandskrift i C-Gruppen; det Fragment, der i sin Tid tjente som Omslag om Nyborg Lens Regnskab for 1628, nu Ny kgl. S. 1463 fol., gaar tilbage til dette gode Haandskrift, og det samme gælder Lindenbrogs Udgave, ved hvilken dog ydermere to andre Manuscripter og Vedels Udgave er taget i Brug.

Den anden Undersøgelse skyldes Alfred Otto, som i *Beiträge zur Textgeschichte des Adam von Bremen* (Neues Archiv der Gesellschaft für ältere deutsche Geschichtskunde Bd. 49) viser, at den Barptolomæus Cypræus Slesuicensis, der nævnes i Vedels Fortale til Udgaven af Adam af Bremen (1579), ikke er nogen anden end Hieronymus Cypræus, Forfatteren til »Chronicon episcoporum Slesvicensium ex multis vetustatibus collectum«, og at Gl. S. 1175 fol. netop er det Haandskrift, der er paa Tale. Det er en Afskrift fra 16. Aarh. af Adams Værk med Textrettelser og Tilføjelser af Hieronymus Cypræus. — Til det Vidnesbyrd om Bekendtskab mellem den lærde Kannik i Slesvig Domkapitel og Anders Sørensen Vedel, som Hr. Otto har bragt, kunde andre føjes. Der var i det 16. Aarhundredes Slutning en livlig Forbindelse mellem de forskellige Historikere og Samlere, mest levende mellem de Mænd, der sad ved de gamle Domkirker, hvor værdifuldt Materiale gemtes.

Til Bemærkningen om Hieronymi Cypræi Adam af Bremen Manuscript slutter sig ny Oplysninger om Adam-Texten i Sorøhaandskriftet, som var Grundlag for Vedels Udgave. Dette Haandskrift brændte i 1728, men vi ved dog en Del om det udover hvad Vedel giver, takket være det 17. og 18. Aarhundredes flittige Granskere og Afskrivere. Alfred Otto har haft den gode Idé at søge iblandt Arni Magnussons efterladte Bøger, og i Lindenbrogs Udgave af 1595 har han fundet Arni Magnussons Collationer efter Texten i Manuscriptet fra Sorø Kloster. De bekræfter den almindelige Mening, at Vedel efter Humanisters Skik har pyntet paa Adams Stil.

E. J.

Fra den Stund Vatikanerarkivet blev tilgængeligt for Forskningen, er Rom blevet Centrum for Studiet af Middelalderens Kirkehistorie. En energisk Indsamling af Materiale er drevet gennem de mange Aar dels af Enkeltmænd, dels af de videnska-

belige Instituter, som de forskellige Lande har oprettet, og Monografier og store Værker er bygget op paa Grundlag af Materialet. Meget af dette er gammelkendt for vore Læsere; her skal kun nævnes to Arbejder af betydelige Dimensioner, der ikke har været omtalt i Historisk Tidsskrift. Det ene er den store Publication, som Videnskabernes Selskab i Göttingen har sat i Gang under P. Kehrs Ledelse *Regesta pontificum Romanorum* (1906 ff.), der er en Fornyelse af Ph. Jaffés Regestværk fra Midten af forrige Aarhundrede, men ikke som dette er ordnet kronologisk, men topografisk, Stift for Stift, Kirke for Kirke efter Brevmodtagerne. Det andet Arbejde er Erich Caspar: *Geschichte des Papstums von den Anfängen bis zur Höhe der Weltherrschaft* (1930) et grundlærdt, maalbevidst og uafhængigt Værk. Det vil ikke bringe Pavebiografier, ikke Roms Historie eller Kunsthistorie, som L. Pastors bekendte Værk, men selve det romerske Primats Historie.

I Arbejdet i Rom har ogsaa flere Danske taget Del — ingen dog i saa mange Aar og saa ihærdigt som Alfred Krarup, der efter at have ført *Acta pontificum Danica 1316—1536* til Ende har taget fat paa de ældre Pavebreve og udgivet 1. Halvbind af *Bullarium Danicum. Pavelige Aktstykker vedrørende Danmark 1198—1316* (Kbh. 1931). Det meste Stof har ganske vist været trykt før, men spredt rundt omkring; nu er det samlet paa eet Sted og revideret, noget nyt er kommet til. At Pavebrevene til Danmark foreligger samlede i eet Corpus er meget vigtigt; kun er det mig ikke klart, hvorfor Aar 1198 er sat som Begyndelsesaar, da der er mere end 70 Pavebreve her til Landet fra Tiden før 1198. Det synes ikke at kunne være afgørende, at den pavelige Registratur først begynder med Innocens III, og hvis Tanken har været, at der ikke burde gøres Skaar i et fuldstændigt dansk Diplomatarium rækkende til Aar 1200, maa dertil siges, at Fuldstændigheden er vigtigere for *Bullarium Danicum*, der gaar ind i Rækken af de internationale Publicationer. Fuldstændige, anseelige Udgaver fra dansk Side er af Betydning, thi fremmede Forskere, katholske Forskere, der ser paa Danmarks Kirkehistorie i Middelalderen som Del af et Hele, spørger idelig efter Materiale — altfor ofte bliver de hængende ved Arbejder fra det 18. Aarhundrede, Erik Pontoppidan er stadig i Kurs. Krarups Udgave er iøvrigt saa omhyggelig, som man kunde vente af hans Kyndighed og aarelange Træning. Nogle Trykfejl anmærkes kun, fordi det er akademisk Coutume at anmærke dem; de volder ikke megen Fortræd. Kedelig er en Misforstaaelse i Regesten til Brev Nr. 52, som ikke gælder Dominikanerne, men Benedictinerne.

Dygtigere Elementer inden for denne Orden kæmpede mod Sløjhed og Forfald og saa et Middel til Genrejsning i en stærkere Centralisation. Forskellige Steder blev der gjort Forsøg paa at organisere Generalkapitler i Lighed med Cisterciensernes Generalkapitler, og til et saadant Forsøg paa dansk Grund sigter Innocens III.s Brev af 18. Januar 1206. Brevet er benyttet i U. Berlière's Afhandling: *Les chapitres généraux de l'ordre de S. Benoît avant le IVe concile de Latran.* (Revue Bénédictine VIII 255).

Det var fristende at vise, hvor meget interessant der staar at læse i Bullarium Danicum — man bemærke Forsøgene fra Roms Side paa at komme Landets Særskik til Livs »hec pestis contraria omni juri« (Nr. 138, cf. Nr. 5, 280, 290) og fra dansk Side en vis Træghed og Modvilje mod at lystre Ordre (Andreas Suneson vægrer sig ved at drage til Conciliet) — men det vilde gøre denne Note meget lang.

Ellen Jørgensen.

Den 20. November 1930 døde den norske Retshistoriker Absalon Taranger i en Alder af 72 Aar. Han havde en Tid studeret Teologi, før han kastede sig over Juraen, og havde i en Række Aar været ansat i det norske Rigsarkiv, før han i 1898 opnaede et Professorat. Den forskelligartede Uddannelse gav ham en fortrinlig Forberedelse til det Arbejde med den norske Middelaldershistorie, som gennem hele hans Liv stod i Centrum af hans Forskning, og som han ikke blot kom til at drive som Retshistoriker.

Hans første større Skrift var en kirkehistorisk Undersøgelse: *Den angelsaksiske Kirkes Indflydelse paa den norske* (1890). Han byggede her navnlig paa en Sammenligning mellem det angelsaksiske og det norske Kirkesprog og naaede ad denne Vej til Antagelsen af en stærk angelsaksisk Paavirkning baade paa den norske Kirkes Praxis og paa norsk Kirkeforfatning, medens han tog Afstand fra tidligere Teorier om en nær Sammenhæng mellem denne og den hedenske Tids Tempelforfatning. Som Retshistoriker debuterede Taranger med en Betænkning om *Ejendomsretten til de norske Præstegaarde* (1896), der senere under Polemik mod Hertzberg fortsattes med *Kirkegodsets Retsforhold* (1902), begge trykte i »Norsk Retstidende«, og med sin Doktordisputats, der bragte første Halvdel af en aldrig fuldendt Fremstilling af *Den norske Besiddelsesret indtil Christian V.s Norske Lov*. Den indeholdt meget nyt angaaende Besiddelsesbegrebet og Besiddelsens Erhvervelse og Fortabelse og de dertil knyttede Terminologier og kom lejlighedsvis ogsaa ind paa dansk Ret. Efter sin Udnævnelse